

KAPELNICI SPLITSKE KATEDRALE BENEDETTO PELLIZZARI, JULIJE BAJAMONTI I ANTE ALBERTI - NEOTKRIVENI BISERI HRVATSKE KULTURNE BAŠTINE

Mihael Prović

UDK: 7.071.2:27-523.41(497.583Split)“1753/1804“
Pregledni rad
Rad zaprimljen: 7/2021.

Katolički bogoslovni fakultet
Sveučilišta u Splitu
mihael.provic@gmail.com

Sažetak

Autor u radu istražuje i predstavlja fragmente o životu i radu trojice kapelnika splitske katedrale koji su djelovali nakon Ivana Marka Lukačića (kapelnik od oko 1620. do 1648.), a to su: Benedetto Pellizzari (kapelnik od oko 1753. do 1789.), Julije Bajamonti (kapelnik od 1790. do 1800.) i Ante Alberti (kapelnik od 1800. do 1804.). Proučavajući literaturu i arhivsku građu, nastojalo se povezati različite podatke u jedan mozaik, te ispričati obnovljenu i nadopunjenu priču o njihovom životu, glazbenom stvaralaštvu i kulturnom radu. Istraživanje je posebno usmjereno na njihov skladateljski opus, tj. arhivsku građu koja se sastoji od različitih bogoštovnih formi poput skladbi: Te Deum, Večernje/Vespere, mise, moteti (božićno vrijeme, korizmeno vrijeme, Veliki tjedan, uskršno vrijeme, Marijanske pjesme, Dubovi, itd.) te skladbi za blagdan sv. Dujma, (moteti, Bajamontijev oratorij La translazione di s. Doimo – Prijenos sv. Duje itd.), koja su se sačuvala na različitim mjestima poput Arhiva Splitsko-makarske nadbiskupije, (tj. Glazbeni arhiv splitske prvostolnice), Muzeja grada Splita, Sakristije župnog ureda u Starigradu na otoku Hvaru itd. Ovim radom autor progovara o neistraženom glazbenom opusu kao biseru hrvatske kulturne baštine kojoj bi tek trebalo pristupiti u teorijskom proučavanju (kolegiji na glazbenim akademijama, znanstveni simpoziji i znanstvene publikacije), praktičnom izvodenju (bogoslužje, koncerti, audio i video publiciranje glazbenog opusa) te predstavljanju cjelokupnoga glazbenog opusa preko različitih medija društvenog priopćavanja (knjige, monografije, zbirke skladbi, televizija, radio, internet itd.) kako bismo ove skladbe, bisere hrvatske kulturne baštine, sačuvali od zaborava.

Ključne riječi: kapelnik splitske katedrale, Benedetto Pellizzari, Julije Bajamonti, Ante Alberti, crkvena glazba, hrvatska kulturna baština

Uvod

Splitska katedrala, posvećena Majci Božjoj i salonitanskim mučenicima sv. Dujmu, sv. Stašu (sv. Anastaziju), sv. Kuzmi i sv. Danjanu, najstarija je katedrala u Hrvatskoj,¹ sagrađena je kao osmerokutna građevina od 295. do 305. godine te je dio spomeničkog kompleksa Dioklecijanove palače. Iako je posvećena *Uznesenju Blažene Djevice Marije*, zbog relikvija i pobožnosti štovanja sv. Dujma često se naziva *Katedralom sv. Dujma*. Prvotno je izgrađena kao mauzolej imperatora Gaja Aurelija Valerija Dioklecijana² koju je prema predaji prvoizabрани splitski nadbiskup Ivan Ravenjanin u 7. st. sakralizirao, prenijevši zemne ostatke salonitanskih mučenika sv. Dujma i sv. Staša, te je pretvorio u katedralu koja postaje novo nadbiskupsko sjedište sa svim dostojanstvom i pravima stare salonitanske biskupije kojoj je sv. Dujam, salonitanski biskup i mučenik za Dioklecijanova progonstva kršćana, bio na čelu. Tako Dioklecijanov mauzolej postepeno od 7. do 9. st. postaje Dujmova katedrala koja do naših dana ne prestaje biti mjesto hodočašća i štovanja zaštitnika Splitsko-makarske nadbiskupije sv. Dujma.³ Važno je napomenuti kako je katedrala oko 650. godine postala i prva župa s vjernicima koji su se, nakon propasti Salone, koja je opljačkana i izgorjela u požaru od strane Gota, razbježali po susjednim otocima i u tada nenaseljenu Dioklecijanovu palaču.⁴ Osim izbjeglica iz Salone u palaču su se u

¹ Splitska katedrala, primarno građena kao mauzolej cara Dioklecijana, najstarija je građevina koja je sakralizirana u katedralu, stoga je ona za neke autore „najstarija katedrala na svijetu”.

² Dana 1. svibnja 305. godine car Dioklecijan (243. – 316.), zbog bolesti napušta prijestolje (rimski car 284. – 305.) u Nikomediji s doživotnom titulom Augusta i povlači se sa ženom Priskom u palaču koja se nalazila u blizini Salone. Smatra se da je umro 3. prosinca 316. godine. Pokopan je u mauzoleju koji je sagrađen unutar palače. <https://proleksis.lzmk.hr/17854/> (pristupljeno: 3. travnja 2020.); <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15274> (pristupljeno: 3. travnja 2020.); <https://www.britannica.com/biography/Diocletian> (pristupljeno: 3. travnja 2020.).

³ Usp. Graga Novak, *Povijest Splita*, Čakavski sabor, Split, 1978., 41-46., 582-583., bilj. 66., 67.; Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb 1997., 9.; Kruno Prijatelj – Nenad Gattin, *Splitska katedrala*, Kršćanska sadašnjost - Biblioteka Buvina, Zagreb - Split, 1991., 15.

⁴ Usp. Olga Perić, Mirjana Matijević Sokol, Radoslav Katičić, *Historia Salonitana: Toma Arhidakon, Povijest salonitanskih i splitskih prvosvećenika*, Književni krug, Split, 2003., 31-45.; Usp. Mile Vidović, *Splitsko-makarska nadbiskupija: župe i ustanove*, Splitsko-makarska nadbiskupija, Crkva u svijetu, Split, 2004., 519-520.

7. st. postepeno doseljavale i hrvatske obitelji za vrijeme seobe naroda te je dotadašnji rimski Split polako postajao novi hrvatski grad. Sve do 1625. godine Split je imao katedralu kao jedinu župu *Uznesenja Blažene Djevice Marije* i nadbiskupijsko središte sa *zaštitnikom salonitanskim mučenikom Sv. Dujmom*. Budući da je župa djelovala pri katedrali, župničku službu vršio je *Prvostolni kaptol*, tj. jedan od odabranih kanonika. Dekret austrijske vlade iz 1849. godine pojašnjava kako je pravi župnik u gradu Splitu biskup koji župom upravlja preko jednog od kanonika ili nekog odabranog svećenika iz biskupijskog klera.⁵

Od vremena sakralizacije katedrala postepeno postaje riznica ne samo Splita već hrvatske kulturne baštine s mnoštvom neprocjenjivih umjetničkih djela među kojima možemo izdvojiti: *Evangelium Spalatense* (Splitski evanđelistar) najstariji rukopisni kodeks na pergameni, sačuvan u Hrvatskoj, koji datira u 8. – 9. st.;⁶ srednjovjekovni rukopisni kodeks pisan na pergameni *Sacramentarium Spalantense* (Splitski sakramentar) koji je sa sobom iz Italije u Split donio nadbiskup Bernard oko 1200. godine kada je postao splitski nadbiskup;⁷ *zvonik katedrale* koji ima pet katova građen je od 13. do 16. stoljeća u romaničkom stilu; velika romanička šesterostrana *kamena propovjedaonica* iz 13. st., za čiju je gradnju zaslužna kneginja Kolafisa (Golubica) udovica splitskog kneza Ivana Krčkog, a koju je izradio majstor Mavro od crvenog i zelenog porfira (ostaci od dijelova uništenog carskog sarkofaga) i domaćeg kamena;⁸ *drvene vratnice* domaćeg majstora Andrije Buvine, koje na svakoj vratnici imaju po 14 kaseti sa prizorima iz Isusovog života, postavljene na blagdan sv. Jure, 23. travnja 1214. godine; romanički nasloni *korskih sjedala* izrezbarenih u drvu; raskošni *moćnici* od pozlaćenog srebra i svečano *crkveno ruho* iz 14. st.; te četiri *Antifonara* iz 15. st.⁹ Veliko

⁵ Usp. Ivan Ostojić, *Splitski kaptol u Splitsko-makarskoj biskupiji*, Split, 1977., 51-52.

⁶ Usp. Splitski evanđelistar, Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=57467> (pristupljeno: 1. lipnja 2020.).

⁷ Usp. Domagoj Volarević, Osobitosti i porijeklo Splitskog sakramentara, *Crkva u svijetu* 54 (2019) 4, 494, 514; Usp. Šime Marović, Sakramentar riznice splitske katedrale, *Bašćanski glasi* (1993), 65-66.

⁸ O gradnji zvonika i propovjedaonice vidi: Joško Belamarić, Zvonik splitske katedrale, *Vijenac* 172 (2000), <https://www.matica.hr/vijenac/172/zvonik-splitske-katedrale-17441/> (pristupljeno: 1. lipnja 2020.).

⁹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb, 1997, 10.

raspelo u katedrali, iz 15. stoljeća, pripisuje se hrvatskom kiparu, kanoniku (1445. godine) te prepoštu katedralnog kaptola (od 1455. do 1478. godine) Juraju Petroviću.¹⁰ Pred kraj 15. st. Split se nalazi u krizi zbog Osmanlijskih osvajanja i prodora Mlečana sa svojim strogim trgovinskim mjerama, no i u takvim kriznim vremenima katedrala se kulturno uzdizala sagradivši dva monumentalna kamena oltara u svojim bočnim nišama. Godine 1427. lombardski majstor Bonino iz Milana sagradio je oltar sv. Dujma, a dva desetljeća poslije, godine 1448. hrvatski majstor Juraj Matejev iz Zadra, poznatiji kao Juraj Dalmatinac, sagradio je oltar sv. Staša.¹¹ *Glavni oltar* sagrađen je između 1685. do 1689. godine te je do naših vremena u stalnoj obnovi, konzervaciji i restauraciji.¹² Katedrala je bogata i slikarskim djelima (npr. šest velikih platna u koru) od Pietra Ferrarija¹³ te djela Mateja Ponzonija-Pončuna iz baroknog razdoblja gdje se posebno ističu *biblijski prizori* nad svodom oltara i u koru. Posebno važno djelo je slika *Bogorodica s djetetom* za koju se do sada pripisivalo da je rad Jacopa Palme Mlađega (1548. – 1628.).¹⁴ Novi oltar sv. Dujma iz 1767. godine dao je sagraditi splitski nadbiskup i metropolita Ivan Luka Garanjin (Gianluca de Garagnin – nadbiskup od 1765. do 1783.) na mjestu dotadašnjeg starog oltara posvećenog sv. Mariji i sv. Josipu kojeg je sagradila Bratovština sv. Josipa.¹⁵ Novi oltar građen je prema nacrtima talijanskog kipara Giovannija Marie Morlaitera¹⁶

¹⁰ Usp. Juraj Petrović, *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47997> (pristupljeno: 1. lipnja 2020.).

¹¹ Usp. Kruno Prijatelj – Nenad Gattin, *Splitska katedrala*, str. 20.

¹² Usp. Žana Matulić Bilač, Povijesni razvoj glavnog oltara splitske katedrale, *Kulturna baština* 40 (2014), 249-296.

¹³ Usp. Kruno Prijatelj, *Ferrarijeva platna u koru splitske katedrale*, *Radovi odsjeka za povijest umjetnosti* 6 (1969), 37-41.

¹⁴ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 10-11.; Usp. Radoslav Tomić, Plima Mladi - crteži i slike, *Informatica museologica* 21(1990) 1-2, 81.

¹⁵ Usp. Ivana Prijatelj Pavičić, Lovorka Čoralić, Prilog poznavanju baroknih oltara u splitskoj katedrali, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 26 (2002), 69, 81.; Usp. Slavko Kovačić, *Ivan Luka Garanjin*, Hrvatski biografski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, mrežno izdanje: <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=6622> (pristupljeno 1. lipnja 2020.).

¹⁶ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu* (izbor, prijevod i komentar Duško Kečke-met), Književni krug, Split, 1975., 57.

u koji su tri godine poslije (1790.) premještene kosti sv. Dujma (iz starog Boninova oltara) uz veličanstvenu svečanost koju su glazbeno osmislili don Benedetto Pellizzari (za crvene svečanosti u katedrali) i Julije Bajamonti (za gradske svečanosti u kazalištu).¹⁷

Kulturna baština splitske katedrale bogata je glazbenom ostavštinom koja se do danas proučava i postepeno predstavlja javnosti. Glazbeni zapisi prisutni su u (gregorijanskim) napjevima na pergamenata *Splitskog evanđelistara* i *Splitskog sakramentara* što ukazuje da se u katedrali brinulo o svečanoj liturgiji i lijepom pjevanju. Važno je napomenuti kako je Split spadao u područje latinskog liturgijskog jezika i tradicije gregorijanskog pjevanja, ali je kler poznavao i upotrebljavao i narodni jezik u liturgiji, osobito u pjevanju poslanica i evanđelja.¹⁸

Krajem 11. st. na poticaj nadbiskupa Lovre *Parižanin Adam* prepjevao je *Passiones* (Muke sv. Dujma i sv. Anastazija) u stihovima i himnima. Poseban iskorak u glazbenom životu dogodio se 1412. godine kada se spominje *fra Venturi iz Ferma* kao graditelj prvih katedralnih orgulja i orguljaš u tadašnjoj *katedralnoj školi* koji je trebao brinuti o glazbenoj izobrazbi splitskog klera i mladeži. U spisima iz 1505. godine spominje se orguljaška služba, ali nažalost, ne spominje se ime orguljaša, tek tri desetljeća poslije spominje se još jedan orguljaš *Bartholomeus*, porijeklom iz Dubrovnika. Zbog osvajanja Osmanlija od kraja 15. st. do početka 17. st. bilo je zatišje cjelokupnog glazbenog života. U svoje vrijeme, splitski nadbiskup i primas Dalmacije Markantun De Dominis, (1602. – 1616.), dao je ukloniti dio istočnog zida katedrale i sagraditi kor za pjevače.¹⁹

Od početka 17. st. do Benedetta Pellizzarija kapelničku službu u katedrali vršili su i drugi glazbenici poput Tome Cecchinija, fra Jeronima Sperutija, fra Gaetana de Stephanisa, fra Karla Antonije Naglija, fra Ivana Marka Lukačića. Nažalost, njihov glazbeni opus nije sačuvan u hrvatskim arhivima, dok su neka djela *Tome Cecchinija* i *Ivana Marka Lukačića* pronađena u

¹⁷ Usp. Miljenko Grgić, Blagdan sv. Dujma i glazba, *Kulturna baština* 16 (1991), 85-86.

¹⁸ Usp. Ivica Žižić, Liturgijska glazba između očuvanja glazbene baštine i liturgijske prakse, *Crkva u svijetu* 42 (2007) 2, 311-312; Usp. Miljenko Grgić, Blagdan sv. Dujma i glazba, *Kulturna baština* 16 (1991), 86-87.

¹⁹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 11-12.

stranim arhivima.²⁰ Djela njihovih nasljednika *Benedetta Pellizzarija, Julija Bajamontija, Ante Albertija*, itd. čuvaju se u hrvatskim glazbenim arhivima i fondovima poput *Glazbenog arhiva splitske prvostolnice (GASP)*, *Muzeja grada Splita (MGS)*, *Hrvatskom glazbenom zavodu (HGZ)*, itd.

1. Don Benedetto (Benetto) Pellizzari (kapelnik od 1753. do 1789.)

1.1. Istraživanja i fragmenti o životu i djelu don Benedetta Pellizzarija

Don Benedetto Pellizzari (Vicenza, ? – Split, 1789.), od milja zvan Benetto, hrvatski je skladatelj talijanskog podrijetla. Fragmenti iz njegovog života prikazuju ga kao svećenika i glazbenika koji je djelovao u katedrali svetog Dujma. Prvi spomeni o Pellizzariju su oni koji nam govore kako je kao mladi svećenik negdje oko 1753. godine došao u Split iz talijanskog grada Vicenze. O njegovu djetinjstvu, školovanju i ređenju za svećenika nemamo nikakvih podataka. Iz njegove vlastoručno napisane oporuke poznato nam je da mu se otac zvao Gaetano.²¹

Prvi pokušaj rekonstrukcije Pellizzarijeva života i glazbenog opusa objavio je muzikolog Niko Kalogjera 1924. godine, pišući djelo *Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve*.²² Nakon Kalogjere neke podatke o Pellizzariju donosi Ivan Bošković 1987. godine u djelu *Nepoznati podaci o kapelnicima splitske prvostolnice XVIII. i XIX. stoljeća*.²³

Osim Kalogjere i Boškovića, postoje još neki muzikolozi i povjesničari (umjetnosti), koji su pisali o povijesti splitske katedrale i njezinih kapelnika, no ovdje ćemo spomenuti samo najvažnije autore i njihova djela u kojima su pisali o don Benedettu Pellizzariju, a to su: Miljenko Grgić, objavio je knjigu

²⁰ Usp. Miljenko Grgić. *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 21-22.

²¹ Podatak kako je Pellizzarijev otac „Gaetano da Vicenza” nalazimo u dokumentu kod javnog bilježnika Zuane Ugolinija koji je potvrdio i odobrio Pellizzarijevu Oporuku, dana 24. rujna 1782. godine, vidi: *Povijesnom arhivu u Splitu*, sig. III./5., br. 582.

²² Usp. Niko Kalogjera, *Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve, Sve-ta Cecilija* 18 (1924) 4, 127.

²³ Usp. Ivan Bošković, *Nepoznati podaci o kapelnicima splitske prvostolnice XVIII. i XIX. stoljeća*, *Marulić* 20 (1987) 5, 591-592.

Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940. iz 1997. godine; Ivica Žižić koji je 1997. rekonstruirao Pellizzarijev *Te Deum solenne* i objavio 1998. godine rad pod naslovom *Tragom glazbene ostavštine splitskog kapelnika Benedetta Pellizzarija*;²⁴ te današnji katedralni kapelnik Šime Marović koji je 2007. godine objavio djelo *Benedetto Pellizzari – Zbirka duhovnih skladbi*.²⁵

Do Pellizzarijeva dolaska u Split i preuzimanja kapelničke službe glazba u katedrali bila je dosta siromašna. Kapelnici Toma/Tomaso Cecchini (oko 1603. do 1614.) i *magister musicae* i *musicus praefectus* Ivan Marko Lukačić (1620. – 1648.) sa svojim glazbenim opusom bili su tek uvod u vrhunac glazbenog stvaralaštva koje se ostvarilo za vrijeme Pellizzarija, Bajamontija i Albertija u splitskoj katedrali. U vrijeme Pellizzarija, Bajamontija i Albertija pjevački zbor dosegnuo je svoj vrhunac te je bio priznat od svojih suvremenika za najbolju „prvostolnu kapelu” u pokrajini. Tek oko 1840 godine „prvostolna kapela” mijenja naziv u prvostolni (katedralni) zbor. U *Glazbenom arhivu splitske prvostolnice* velike su praznine u opusima prethodnih katedralnih kapelnika, posebno u razdoblju od 1625. do 1740. godine. Tek u drugoj polovici 18. stoljeća katedralni glazbeni arhiv obiluje bogatom ostavštinom skladateljskog opusa.²⁶

Miljenko Grgić, u svojim istraživanjima o katedralnim kapelnicima imao je veliku prazninu, od čak nekoliko godina, kako bi povezao godinu 1648. (kada Lukačić umire i prestaje biti kapelnik), sa 1753. godinom (kada se pretpostavlja da je Pellizzari postao kapelnik katedrale). Istražujući ekonomske spise Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu Grgić je otkrio kako se 6. travnja 1749. godine spominje osoba Giuseppe Zangiacomi kao „*maestro di capella*” te kako se na istom mjestu spominje još dva puta u tijeku školskih godina 1749./50. i 1750./51., ali sada kao slikar – „*pitore*” koji je restaurirao 4 slike katedralnog kaptola.²⁷ Iako Grgić smatra kako je ovaj kapelnik/slikar djelovao u katedrali do 1751. godine (zadnji put spomenut u ekonomskim knjigama) kada je

²⁴ Usp. Ivica Žižić, *Tragom glazbene ostavštine splitskog kapelnika Benedetta Pellizzarija*, *Bašćanski glasi* 7 (1998), 109-125.

²⁵ Usp. Šime Marović, *Benedetto Pellizzari. Zbirka duhovnih skladbi*, Crkva u svijetu, Split, 2007., 1-346.

²⁶ Usp. Šime Marović, *Glazba i bogoslužje. Uvod u crkvenu glazbu*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 166-167.

²⁷ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 33.

(možda) napustio Split iz nepoznatih razloga, ipak nam ostaju neodgovorena pitanja, prvo: tko je bio kapelnik od 1751. do 1753.; drugo: je li možda Benedetto Pellizzari već i prije 1753. godine djelovao u katedrali? Budući da se u glazbenom arhivu katedrale nalazi partitura najranije Pellizzarijeva datiranoga naslova *Messa di morti a 3 del Sig: D. Benedetto Pellizzari Maestro di Capella - Agosto 1753.*²⁸ Miljenko Grgić zaključuje kako je Pellizzari glazbeno djelovao već prije ovog datuma.²⁹

Ostaje nejasno je li Pellizzari vršio službu (kapelnika) neko vrijeme s potpisanim ugovorom koji nije sačuvan ili je vršio službu povremeno, po potrebi, za važne prigode, bez potpisivanja službenog ugovora, kojeg je prema sačuvanoj dokumentaciji potpisao tek 25. studenoga 1753. godine.

1.2. Kapelnička služba i skladateljski opus don Benedetta Pellizzarija (1. /tj. 25./ studenoga 1753. – 11. studenoga 1789.)

Nakon svih istraživanja možemo zaključiti kako je Benedetto Pellizzari bio kapelnik neprekidno 36 godina, tj. od 25. studenoga 1753. godine kada potpisuje ugovor i preuzima službu pa do smrti 11. studenoga 1789. godine. O ovom nam svjedoči nekoliko sačuvanih dokumenata koje je pomno istražio Ivan Bošković u djelu *Litteraria, musicalia et theatraia*. Bošković piše kako je godine 1753. Pellizzari „odlukom Velikog vijeća od 25. studenoga imenovan za kapelnika na rok od 5 godina”. Prva isplata je polugodišnji iznos u vrijednosti od 240 lira za vrijeme od 1. studenoga 1753. do 30. travnja 1754. godine³⁰ o čemu svjedoči sačuvana potvrda. U ono vrijeme godišnja plaća kapelnika, koju je plaćala Bratovština, iznosila je 480 lira.³¹ Druga sačuvana potvrda je od 13. lipnja 1755. godine u kojoj se Pellizzari spominje kako je od predsjednika Bratovštine Jerolima Luposignolija primio plaću u iznosu

²⁸ GASP, sign. XC/1486. Postoje dvije nekompletne partiture. Dionica CA sadrži Popule Sion u gregorijanskoj notaciji.

²⁹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 33.

³⁰ Budući da je datum potpisivanja službenog ugovora 25. studenoga 1753. godine, a plaća se odnosila od 1. studenoga 1753. godine, može se pretpostaviti da je Pellizzari (po potrebi) djelovao i prije službenog potpisivanja ugovora te da je to razlog što mu je Bratovština dala plaću za cijeli mjesec studeni 1753. godine.

³¹ Pellizzari je bio kapelnik koji se zaposlio po svim pravilima Statuta, prema kojem kapelnika katedrale plaćaju nadbiskup, kaptol, grad i bratovština. Bošković je pronašao i proučio samo računalne isplate bratovštine.

od 480 lira za razdoblje od 1. svibnja 1754. do 1. svibnja 1755. Pellizzari se dalje spominje u „*računskoj knjizi*” Bratovštine za razdoblje od 1756. do 1787. godine sa 12 vlastoručno potpisanih potvrda za primitak redovite plaće. Za posljednju godinu službe koju je vršio sve do svoje smrti, tj. za razdoblje od 1. srpnja 1788. do 30. lipnja 1789. godine ne pronalazi se sačuvana potvrda sa Pellizzarijevim potpisom, možda zbog maestrove bolesti, nemoći i skore smrti 11. studenoga 1789. godine. No, postoji dokument koji svjedoči o isplati plaće njegovoj domaćici Klari Čulić kojoj je Pellizzari oporučno³² ostavio preuzimanje plaće za kapelničku službu. Dana 10. prosinca 1789. Klara Čulić dobila je isplatu dijela godišnje Pellizzarijeve plaće za razdoblje od 1. srpnja 1789. do 11. studenoga 1789. godine. Klara je bila Pellizzarijeva kućanica od 1. listopada 1744. sve do njegove smrti te je potpuno ispravno da joj je maestro oporučno ostavio pravo na primanje njegove posljednje plaće.³³

Prema propisima *kaptolskog Statuta* kapelnici katedrale, pa tako i Pellizzari, bili su dužni „*podučavati klerike ,cantum gregorianum, etiam figuratum’, brinuti se za što ljepše pjevanje i orkestar, i poučavati u glazbi gradsku mladež.*”³⁴ Miljenko Grgić pripisuje Pellizzariju djelo *Elementi klavira*, koje je napisano za poduku mladih glazbenika.³⁵ Prema ovom možemo zaključiti da je Pellizzari mogao podučavati Julija Bajamontija i Antu Albertija.

Pellizzari je imao posebnu čast biti sudionikom jednog od najvažnijih događaja u povijesti splitske katedrale. To je bila svečanost koja je trajala od 7. do 14. svibnja 1770. godine kada su, na sam blagdan 7. svibnja 1770. godine, preneseni posmrtni ostaci sv. Dujma, iz Boninova u Morlaiterov oltar. Bajamonti o proslavi svjedoči kako se taj dan slavila *Sv. misa* „koju su glazbenici otpjevali veoma svečano” te kako se otpjevala *Večernja molitva* „uz izvrsnu i svečanu glazbu” Benedetta Pellizzarija. Zbog lošeg vremena svečana procesija nije održana 7. već 10. svibnja. Poslije procesije „glazbenici su otpjevali *svečani Te Deum*” kapelnika Pellizzarija.³⁶

³² Oporuka don Benedetta Pellizzarija nalazi se u *Povijesnom arhivu u Splitu* (sig. III./5., br. 582.); Istu je u rukopisu i u prijepisu/prijevodu objavio Šime Marović u djelu *Benedetto Pellizzari. Zbirka duhovnih skladbi*, 2007., 21-23.

³³ Usp. Ivan Bošković, *Litteraria, musicalia et theatraia*, II. svezak, (glazbene teme). Matrica hrvatska, Split, 2003., 123-124.

³⁴ Usp. Niko Kalogjera, *Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve*, 126.

³⁵ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 37.

³⁶ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, Književni krug, Split, 1975., 261-265.

Pellizzari, kao kapelnik, skladao je mnoge skladbe za potrebe katedralnog bogoslužja koje su sačuvane u hrvatskim glazbenim arhivima poput: *Glazbenog arhiva splitske prvostolnice* (oko 300 sačuvanih glazbenih jedinica), *Muzeju grada Splita*, *Arhivima župnih ureda u Omišu i Starom Gradu* na Hvaru te u Zagrebu u *Hrvatskom državnom arhivu* (tzv. Kuhačeva zbirka) i u *Hrvatskom glazbenom zavodu* tzv. Zbirka Udina – Algarotti). Sačuvana arhivska građa svjedoči nam kako je bogoslužje o Božiću, u Velikom tjednu, o Uskrsu, za razne blagdane, posebno za proslavu sv. Dujma te druge svečanosti bilo na visokom nivou.

Bajamonti spominje Pellizzarija kao „umnog i zaslužnog katedralnog kapelnika”.³⁷ Ennio Stipčević ga vidi kao svojevremeno najplodnijeg predklasičnog skladatelja u Hrvatskoj te piše kako se njegov skladateljski izričaj sastoji od predklasičnih fraza u kojima je neopterećen složenim kasnobaroknim kontrapunktom, a melodijske linije su mu pojednostavljene.³⁸

U sačuvanoj arhivskoj građi vidljivo je kako je najviše za potrebe katedrale pisao: motete, himne, mise, večernje molitve, rezponzorije/otpjeve, pasije, psalme, itd. Skladbe je pisao za soliste, zbor s pratnjom orgulja ili (manjeg) orkestra. Svoje je skladbe prilagođavao mogućnostima izvedbi zbora i orkestra. Katedralni zbor pjevao je redovito u liturgijskim slavljinama, a iz partitura vidimo kako je orkestar svirao povremeno, za važnije blagdane (posebno za proslavu sv. Dujma). Proučavajući partiture možemo vidjeti da je orkestar bio manjeg sastava koji je imao: gudače (bez viole), rogove i trublje, a povremeno se u partiturama nalazi flauta, oboa i fagot. Za ono vrijeme, za splitsku katedralu, to je bio dostojanstven orkestar koji je uz katedralni zbor izvodio zavidnu razinu svečanog liturgijskoga bogoštovlja.

Pellizzari je skladao više od 300 djela koja se čuvaju u *Glazbenom arhivu splitske prvostolnice*, što je najveći sačuvani opus u arhivu. Najviše je sačuvanih moteta koji su prokomponirani i skladani za 1-4 glasa, u više stavaka, uz pratnju orgulja ili manjeg gudačkog ansambla. Ponekada bi izostavio viole, a umjesto njih koristio trublje, rogove, flaute ili pozaune. Samo 6 moteta skladao je za četveroglasni vokalni sastav, uglavnom uz pratnju gudača i orgulja, a

³⁷ Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 259.

³⁸ Usp. Ennio Stipčević, *Glazbena kultura u Južnoj Hrvatskoj u doba Julija Bajamontija*, u: *Splitski polihistor Julije Bajamonti*, Zbornik radova, Književni krug Split, 1996., 132.

među njima posebno su zanimljivi motet *Eja Sancte discipule*³⁹ iz 1754. godine skladan za proslavu i blagdan sv. Dujma te *Vieni Sancte Spiritus*⁴⁰ skladan „a cappella”.⁴¹

Miljenko Grgić navodi kako je Pellizzari skladao 71 misu⁴² (Šime Marović pripisuje mu samo 52 mise)⁴³, spadaju tipu *misa kantata*. Skladane su cjelovito ili samo s pojedinim dijelovima ordinarija mise⁴⁴ (četveroglasno, troglasno ili dvoglasno), a naslovljavao ih je kao *Messa corrente*, *Messa facilissima* ili *Messa brevissima* (s prvim dijelovima ordinarija), a povremeno je znao skladati i samo posljednje dijelove mise, tj. ordinarija: *Sanctus*, *Benedictus* i *Agnus Dei*. Posebno je lijepa četveroglasna misa (kojoj nedostaje *Gloria*): *Messa – quattro voci – in F.*⁴⁵ Napisao je i osam misa za mrtve (*Missa pro defunctis – Requiem*), za dva, tri i četiri glasa s pratnjom bassa continua.⁴⁶ Uz skladane mise važno je napomenuti još neke Pellizzarijeve mise skladane za: *Domenica d'Advento*, *Domenica Quadragesimae*, *Domenica delle Palme*, *giovedì Santo*, *Domenica Passionis*.⁴⁷

Pellizzari je, osim misa, skladao i *večernje i responzorije sa psalmima*, (gdje je posebno lijepa skladba četveroglasni *Laudate (Dominum) nei Vesperi* iz 1754. godine).⁴⁸ Među važnija djela možemo još izdvojiti pjevane Muke/„Passio” – tzv. „motetske pasije” (za Veliki tjedan koje je skladao za soliste, zbor i orkestar) te druge skladbe poput: litanije, himni, pastorale, *Benedictus*, *Pange lingua*, *Tantum ergo*, *Popule meus*, *Requiem*, *Stabat Mater*, itd.⁴⁹

Šime Marović, godine 2007. objavio je zbirku *Pellizzarijevih duhovnih skladbi* koja se sastoji od dva dijela: I. Misa (*Messa a quattro voci per organo* i *Messa a*

³⁹ GASP, sign. XXXVII-480.

⁴⁰ GASP, sign. XXXI/392.

⁴¹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 34.

⁴² Usp. Ibid., 35.

⁴³ Usp. Šime Marović, *Benedetto Pellizzari. Zbirka duhovnih skladbi*, str. XIV.

⁴⁴ Proučavajući arhivsku građu za neke je mise nemoguće potpuno ustvrditi da su djelo Benedetta Pellizzarija, stoga mu se neke mogu pripisati pa tako možemo i različito tumačiti koliko je uistinu Pellizzarijevih misa.

⁴⁵ GASP, sign. XL/518.

⁴⁶ Usp. Šime Marović, *Benedetto Pellizzari. Zbirka duhovnih skladbi*, XIV.

⁴⁷ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 36.

⁴⁸ GASP, sign. XXXVIII485.

⁴⁹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 36, 58.

4.) i II. Moteta (božićno vrijeme: *Jesu Redemptor omium, Patorale*; korizmeno vrijeme: *Nos autem, Christus factus est, Dominus Jesus, Stabat Mater, Adoramus te Domine, O dulcissime Domine, O vos omnes, Popule meus, Sepulto Domino, Vexila Regis prodeunt*; uskrsno vrijeme: *Victime paschali laudes, Jubilate Deo*; Duhovi: *Veni Sancte Spiritus*; blagoslov s Presvetim Sakramentom: *Pange lingua, Deus misereatur nostri*; slavlja Blažene Djevice Marije: *Ave maris stella, Ave Maria, Ave Regina caelorum, Magnificat*; blagdan sv. Dujma: *in omnem terram i Hymnus Sancti Domnii*).⁵⁰

2. Julije Karlo Bajamonti (kapelnik od 1790. do 1800.) – liječnik

2.1. Istraživanja i fragmenti o životu i djelu Julija Bajamontija

Don Benedetta Pellizzarija na kapelničkoj službi u splitskoj katedrali naslijedio je 1790. godine hrvatski književnik, skladatelj i liječnik dr. Julije (Giulio) Bajamonti (Split, 1744. – Split, 1800). Bavio se poviješću, arheologijom, poljoprivredom, pomorstvom, meteorologijom, itd.⁵¹

Za vrijeme njegove kapelničke službe u Splitu na vlasti je mletačka uprava sve do 1797. godine kada završava francusko-austrijski rat mirom u Campoformiju te Dalmacija prelazi pod upravu Austrije,⁵² Dalmacija je pod Austrijom sve do 1805. godine kada Francuzi, pod vojnim zapovijedanjem generala Marmonta, preuzimaju vlast u Splitu.⁵³

Bajamonti je jedan od najgenijalnijih umova kroz cijelu povijest grada. O njemu su pisali mnogi znanstvenici proučavajući njegove radove iz područja književnosti, glazbe, medicine, itd., ali, nažalost, zbog nesređenosti arhivske građe, nekim znanstvenicima su se prikrale i poneke greške pišući o Bajamontijevu životu i radu. Stoga danas, ponovno proučavajući sačuvane fragmente, pokušava se složiti (novi) mozaik koji bi nam dao jasniji i točniji uvid i cjelokupnu sliku Bajamontijeva života i rada s posebnim osvrtom na njegovu kapelničku službu u splitskoj katedrali i skladateljski opus koji je sačuvan u *Glazbenom arhivu splitske prvostolnice* te u glazbenoj *Zbirci Nikole Udina-Algarotti*.

⁵⁰ Usp. Šime Marović, *Benedetto Pellizzari. Zbirka duhovnih skladbi*, 1-346.

⁵¹ Usp. Lovro Županović, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980., 93.

⁵² Usp. Grga Novak, *Povijest Splita*, 1621.

⁵³ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 48.

Ivan Milčetić 1912. godine objavio je djelo o Bajamontiju pod nazivom *Dr. Julije Bajamonti i njegova djela*.⁵⁴ Niko Kalogjera napisao je 1924. godine *Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve* u kojima spominje Bajamontija. Anđelko Klobučar (1969.) napravio je i objavio rekonstrukciju Bajamontijeva oratorija *La translazione di s. Doimo – Prijenos sv. Duje*.⁵⁵ O Bajamontiju je u više svojih djela pisao i muzikolog Ivan Bošković te Lovro Županović. Mnoge podatke o njegovom životu doznajemo od samog Bajamontija iz njegovog djela *Zapisi o gradu Splitu* kojeg je 1975. godine objavio Duško Kečkemet. U novije vrijeme o glazbeniku Bajamontiju pisao je Miljenko Grgić u djelu *Glazbena kultura u splitskoj katedrali (1750. – 1940.)*, Šime Marović u knjizi *Glazba i bogoslužje* te Ivana Tomić Ferić u djelu *Julije Bajamonti: Glazbeni rječnik. Transkripcija, prijevod, komentari*.⁵⁶ Zahvaljujući njihovim djelima možemo složiti novi mozaik o Juliju Karlu Bajamontiju i njegovom glazbenom stvaralaštvu.

Obitelj Bajamonti podrijetlom je iz Italije, a Julijev djed doselio se iz Poreča u Split 1704. godine.⁵⁷ O djetinjstvu Julija Karla Bajamontija nemamo mnogo podataka, no ipak neki najvažniji su nam ostali sačuvani od zaborava. Rodio se 4. kolovoza 1744. godine u splitskoj građanskoj obitelji⁵⁸ kao prvo-rođeni sin dr. Ivana Dominika Bajamontija i Jelene Capogrosso, kršten je 24. kolovoza 1744. godine, a umro je u rodnom gradu 12. prosinca 1800. godi-

⁵⁴ Ivan Milčetić, *Dr. Julije Bajamonti i njegova djela*, JAZU: knjiga 191, Zagreb, 1912.

⁵⁵ Usp. Julije Bajamonti, *La translazione di s. Doimo – Prijenos sv. Duje*, redakcija: Anđelko Klobučar (1969.) i Lovro Županović (1999.) <https://www.katalog.kgz.hr/pagesresults/bibliografskiZapis.aspx?¤tPage=1&searchById=100&sort=0&page=0&fid=1&fv=0& Bajamonti%2c+Julije&spid=100&spv=0&oratorij&mdid=0&cvzid=0&xm=1&selectedId=274000850>

⁵⁶ Usp. Ivana Tomić Ferić, *Julije Bajamonti (1744. – 1800.): Glazbeni rječnik. Transkripcija, prijevod, komentari*, Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb, 2013.

⁵⁷ Usp. Duško Kečkemet, *Ante Bajamonti i Split*, Slobodna Dalmacija, Split, 2007., 31.

⁵⁸ Glavno središte Dalmacije je Split, kojem je na čelu knez koji je podložan mletačkoj vlasti. Stanovništvo se dijeli na plemiće, građane i pučane. Plemići su povlašteno dio stanovništva koji uz kneza upravljaju gradom. Osim plemića povlašteno stanovništvo čine i građanske obitelji. Građanstvo se sastoji od 30 obitelji, među njima se nalazi i obitelj Bajamonti. Od 1734. godine građanstvo postaje nasljedno s oca na sina, a od godine 1754, mletačka vlada odlučuje da građanstvo ne pripada cijeloj obitelji već samo ga mogu naslijediti samo određene istaknute osobe.

ne.⁵⁹ Još uvijek u nekim važnim objavljenim djelima stoje krivi podatci o njegovu rođenju. Npr. u *Hrvatskoj enciklopediji* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža) pod *pojmom Julije Bajamonti* stoji zapisano kako je rođen u Splitu 24. kolovoza 1744. godine.⁶⁰ Na ovaj propust upozorio je još 1975. godine Duško Kečkemet koji je uočio pogrešku i zapisao točne podatke koje smogore naveli. Kečkemet upozorava kako je najprije Milčetić, a poslije svi kasniji autori u povijesnim pregledima, enciklopedijama i leksikonima, datum krštenja uzeli kao datum rođenja. Kečkemet napominje kako je u matičnoj knjizi izričito zapisano da je rođen „4. kolovoza tekućeg mjeseca”.⁶¹

O Bajamontijevu školovanju nemamo sigurnih podataka. U mnogim radovima muzikolozi pišu kako je Bajamonti pohađao Sjemenišnu klasičnu gimnaziju, no pomnim proučavanjem popisa učenika splitskog sjemeništa/gimnazije ne pronalazimo kako ju je pohađao. Popis učenika objavljen je u djelu *300 godina klasične gimnazije u Splitu*.⁶² U tom popisu pronalazimo Julija Bajamontija u akademskoj godini 1724./25., no to ne bi mogao biti skladatelj Julije Bajamonti koji je rođen 21 godinu poslije, tj. 1744. godine. I dalje možemo pretpostavljati da je Bajamonti pohađao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju, ali nažalost o tom nam nije sačuvana nikakva dokumentacija.

Poznato je kako su splitske povlaštene obitelji svoje sinove slale na studij u Italiju pa je i Bajamonti studij medicine završio u Padovi 1773. godine.⁶³

Vrativši se u Split kao mladi liječnik Bajamonti ne dobiva službu gradskoga liječnika. U to vrijeme posvetio se osnivanju *Gospodarske akademije* 1767. godine u Splitu. O ovom događaju sam piše 1778. godine u djelu *O osnutku i razvitku javnog gospodarskog društva u Splitu*. Julije Bajamonti i Ivan Moller bili su glavni inicijatori i osnivači akademije, a prvi predsjednik bio je Julijev mlađi brat Jeronim Bajamonti.⁶⁴

⁵⁹ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 18-19.

⁶⁰ Usp. *Julije Bajamonti*, Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5302> (pristupljeno: 15. rujna 2020.)

⁶¹ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 18-19.

⁶² Usp. 290 godina klasične gimnazije u Splitu 1700.- 1990., (zbornik), Književni krug, Split, 1990.

⁶³ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 60.

⁶⁴ Usp. Mihaela Kovačić, *Ex libris Bajamonti u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu*, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 48 (2005), 63.; Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 18-19.

Julije je volio putovati. Godine, 1772. s talijanskim znanstvenikom Albertom Fortisom i anglikanskim biskupom Fredericom Herveyem putuje po Dalmaciji i obližnjim krajevima. Fortis je na temelju tih podataka objavio u travnju 1774. godine u Veneciji djelo u dva sveska pod nazivom *Viaggio in Dalmazia – Put po Dalmaciji*. Za vrijeme ovog putovanja Bajamonti je Fortisu pružio podatke o hrvatskim izrazima, istaknutim osobama i o mnogim drugim zanimljivostima.⁶⁵

Budući da ga splitski nadbiskup i metropolit Ivan Luka Garanjin (nadbiskup 1767. – 1784.) nije htio potajno vjenčati, kako ne bi narušio ugled obitelji, on se protiv volje svoje obitelji, potajno vjenčao s pučankom Elizabetom Trevisan 1781. godine u Dubrovniku.⁶⁶ Nakon ženidbe dolazi u sukob s ocem pa se jedno vrijeme nastanio u Kotoru. Godinu dana poslije, 1782., Juliju se rodila kći Jelena. Iste godine umire mu otac te se Julije sa ženom i kćeri vraća u obiteljsku kuću u Split. U Splitu se Juliju 1783. godine rodio sin Emil koji je dvije godine poslije 1785. godine umro od ospice.⁶⁷

Uz negodovanje obitelji i građana što se oženio pučankom te što je imao široku naobrazbu koja mu je više štetila nego koristila, zbog mišljenja građana kako bi se liječnik trebao baviti samo medicinom, Bajamonti nikako ne postaje gradski liječnik te nakon smrti sina Emila odlazi raditi na Hvar, dok mu žena i kći ostaju u Splitu. Ni u malom Hvaru Bajamonti ne pronalazi svoj mir. Tužio se kako mu je mala zarada jer otočani rijetko odlaze k liječniku. Jedina utjeha mu je vršenje službe orguljaša u hvarskoj katedrali. Za to je vrijeme skladao i pisao pjesme te se dopisivao s mnogim uglednim osobama.⁶⁸

Godine, 1787. u požaru stradava Bajamontijeva obiteljska kuća, te su izgorjela brojna vrijedna djela, poput Marulićevih djela, što ih je Julije posjedovao. Majka mu je već bila stara, braća bolesna, nekada bogata obitelj polagano je siromašila. Sam je napisao: „naša obitelj ne obiluje cekinima kao nekada.”⁶⁹ Sve to vrijeme Julije je boravio u Hvaru kako bi kao liječnik i orguljaš zarabivao za obitelj koja se nalazila u kriznim vremenima.

⁶⁵ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 22; Alberto Fortis, *Put po Dalmaciji*, priredio Josip Bratulić, Globus, Tisak, Ljubljana - Zagreb, 1984.

⁶⁶ Usp. Žarko Muljačić, Splitski književnik Julije Bajamonti, *Mogućnosti* 10 (1955), 797.

⁶⁷ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 24-25.

⁶⁸ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 33-34.

⁶⁹ Usp. Ivan Milčetić, *Dr. Julije Bajamonti i njegova djela*, 226.; Usp. Mihaela Kovačić, *Ex libris Bajamonti u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu*, 60, 67.

Vrativši se nakon pet godina s Hvara u Split, 1790. godine ponovno ne uspijeva dobiti mjesto gradskoga liječnika. Nekim čudom, iste godine, protiv pravila statuta u kojem stoji kako kapelnik može biti samo svećenik ili redovnik, liječnik Julije Bajamonti kao laik postaje kapelnik splitske katedrale.

Godinu dana prije svoje smrti, 1799. Bajamonti je konačno dobio službu gradskog liječnika. Jedan od tadašnjih doktora već je umro, a drugog nije bilo jer je otputovao iz Splita i tako se otvorilo radno mjesto za Julija. U 56. godini života, 12. prosinca 1800. godine umire. Pokopan je u crkvi sv. Dominika u Splitu. Zapamćen je kao liječnik, književnik, polihistor, glazbenik te mu se pripisuje kako je najznačajniji građanin Splita osamnaestog stoljeća.⁷⁰

2.2. Kapelnička služba i skladateljski opus Julija Bajamontija

Ne pronalazimo nikakve dokumente koji bi nam opisali Bajamontijevo glazbeno školovanje. Ipak, indirektno možemo pretpostaviti kako je Bajamonti kao dijete pohađao sate glazbenog odgoja kod don Benedetta Pellizzarija koji je kao kapelnik katedrale prema statutu imao obavezu poučavati glazbi djecu i mlade grada Splita.⁷¹ Budući da je Pellizzari stigao u Split oko 1753. godine kada je Bajamontiju bilo 9 godina moguće je da je prvu glazbenu poduku stekao u katedralnog glazbenoj školi. Katedrala je tada bila jedina splitska župa pa je to dob u kojoj je Bajamonti trebao pohađati i pouke iz župnog vjeronauka za primanje sakramenata svete ispovijedi i pričesti. Ivana Tomić Ferić proučavajući Bajamontijev život tako pretpostavlja kako je Bajamonti prve glazbene pouke imao kod Pellizzarija.⁷² Također, možemo pretpostaviti kako Bajamonti vjerojatno glazbeno školovanje započinje u Splitu, a završava u Padovi za vrijeme studija medicine. Godine 1768. (u 24. godini života) potpisao se na partituri *Muke za Cvjetnu nedjelju* kao *maestro (di musica)*, a pet godina poslije 1773. godine završava medicinu u Padovi, stoga možemo pretpostaviti kako je u Padovi studirao i glazbu i medicinu.⁷³

⁷⁰ Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 49-50; Usp. Grga Novak, *Povijest Splita*, 1435.

⁷¹ Usp. Niko Kalogjera, *Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve*, 126-127.

⁷² Usp. Ivana Tomić Ferić, Susreti prekojadranskih kultura u razdoblju klasicizma: Bajamontijeve glazbene i izvanglazbene veze, *Bašćanski glasi* 13 (2018) 1, 77.

⁷³ Stjepan Krasić u djelu *Ivan Dominik Stratiko (1732. – 1799.)* iz 1991. godine, u bilješci

Već s 15 godina skladao je prvi motet *Curro incerta* (settembre 1759.). Mladi skladatelj je u sljedećih pet godina skladao još četiri crkvene skladbe koje nije potpisao. U ovom nizu javljaju se djela *Nec in cole – Mottetto brevissimo a voce sola di Basso* (Spalato 1760) i *Infensus hostis gloriae – Mottetto* (Spalato 1764.). Bajamonti je u sljedećim godinama kao mladi skladatelj napisao i *prigodne skladbe za Veliku subotu* (1756.), *Sonatu za orgulje* (1766.), *Muku za Cvjetnu nedjelju* (1768.) gdje se potpisuje kao *maestro*.⁷⁴

Budući da je Bajamonti bio svestran student, uz medicinu bavio se književnošću i skladanjem. Godine 1767. objavljuje u Veneciji djelo *Storia di san Doimo, primo vescovo di Salona* (Povijest sv. Dujma, prvog salonitanskog biskupa) koje mu poslije služi kao libreto za oratorij *La traslazione di san Doimo – Prijenos moći sv. Dujma*. Oratorij je praizveden u (starom) splitskom kazalištu 12. svibnja 1770. godine prigodom proslave prijenosa posmrtnih ostataka sv. Dujma iz starog Boninova u novi Morlaiterov oltar. Djelo *La traslazione di san Doimo – Prijenos moći sv. Dujma* prvi je oratorij u hrvatskoj glazbenoj literaturi. Za njega sam Bajamonti piše kako je „Componimento drammatico ossia oratorio”.⁷⁵

Iako je Bajamontiju 1770. godine samo 26 godina, kao mlad skladatelj oratorija pokazao je svu ljepotu vlastitog glazbenog i literarnog stvaralaštva. Sadržaj libreta temelji se na prastaraj legendi o pronalasku sarkofaga sa svečevim ostacima koje nitko nije mogao pomaknuti. Međutim, nevina dječica s lakoćom su taj sarkofag podigla i prenijela. Toj legendi Bajamonti je dodao i epizodu o obraćenju kneza Lovela, jednog od sedmero braće koja su dovela Hrvate u novu postojbinu. Oratorij se sastoji od dva, vremenski gotovo jednaka dijela. Protagonisti oratorija su: Ivan Ravenjanin, splitski nadbiskup (tenor); Lovel, hrvatski knez (tenor); Severus, solinski starješina (bariton). Ivan Bošković piše kako oratorij Bajamonti nije potpisao i kako nam ostaje nepoznato tko je dirigirao praizvedbom oratorija. Možemo pretpostaviti da su pjevači bili dijelom oni iz katedralnog zbora, uz dječji (muški) zbor, koji Bajamonti uvodi kao novost u ovom glazbenom djelu. U crkvama u to vrije-

broj 20 (str. 244.), spominje kako je Bajamonti u Padovi pohadao predavanja iz filozofije i glazbe.

⁷⁴ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 59.

⁷⁵ Usp. Ivan Bošković, O Bajamontijevu oratoriju „Prijenos sv. Dujma”, *Sveta Cecilija* 57 (1987) 3–4, 65.; Usp. Julije Bajamonti, *Zapisi o gradu Splitu*, 261.

me pjevaju samo (najčešće troglasni) muški zborovi jer ne pjevaju žene, stoga su sopranske dionice mogli pjevati samo dječaci. Bošković piše kako Bajamonti ponekada nije potpisivao svoja djela zbog kritika građana što se kao liječnik bavi glazbom. O ovoj je temi Bajamonti napisao raspravu *Liječnik i glazba* (1796.). S vremenom se partitura oratorija zagubila i dijelom uništena, stoga su Antun Celia Cege i Anđelko Klobučar pristupili rekonstrukciji oratorija na temelju sačuvanih dionica i cijelo restaurirano djelo izveli u Splitu, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu, itd.⁷⁶

Nakon smrti don Benedetta Pellizzarija 11. studenoga 1789. godine Bajamonti se vraća sa Hvara i postaje 1790. godine kapelnik splitske katedrale. Službu kapelnika obnašao je sve do smrti 12. prosinca 1800. godine. U to vrijeme splitski nadbiskup i metropolit bio je Lelije de Cippiko (nadbiskup 1784. – 1807. godine)

Bajamonti, kao skladatelj, ostavio nam je velik broj arhivskih jedinica koje se čuvaju u *Glazbenom arhivu splitske prvostolnice* (256 jedinica od tog 172 autografa) te u Zagrebu u *Hrvatskom glazbenom zavodu* tzv. glazbena zbirka Nikola Udina-Algarotti (28 glazbenih jedinica).⁷⁷

Kao kapelnik želio je povećati i proširiti repertoar katedralnog zbora svojim skladbama. Budući da je Bajamonti bio prvi kapelnik laik, uz sakralne skladbe (mise, requiemi, moteti, pasije, itd.), pisao je i svjetovne skladbe (madrigale, arije, sonate, simfonije, itd.).

Napisao je brojne mise. Pisao ih je za različite prigode te za dvoglasne, troglasne i četveroglasne zborove. Pojedine mise koje su se izvodile za svečane prigode napisao je uz orkestralnu pratnju. U dvoglasnim misama primjećuje se Bajamontijev omiljeni postupak skladanja kada se dionice u početku kreću u imitacijama, a zatim u paralelnim tercama ili sekstama, što upućuje na utjecaj mediteranskog varoškog folklora i predklasičnog stila. Neke troglasne mise pisane su uz pratnju instrumentalnog sastava koji je u misi u B-duru prilično brojan (prve i druge violine, violončela, kontrabas, dva klarineta, dvije trublje, dva roga i orgulje). U četveroglasnoj je misi u B-duru instrumentalni

⁷⁶ Usp. Ivan Bošković, O Bajamontijevu oratoriju „Prijenos sv. Dujma”, 66.; Usp. Šime Marović, *Glazba i Bogoslužje*, 176.

⁷⁷ Milan Rešetar, pjevač katedralnog zbora, popisao je 1887. godine Bajamontijeve skladbe sačuvane uz arhivu splitske katedrale.

sastav još brojniji (prve i druge violine, dvije oboe, dva klarineta, dva fagota, dva roga i serpent). Najuspjelije Bajamontijeve mise su troglasna u G-duru i četveroglasna u B-duru. Iz hvarskog razdoblja potječe *Messa -a tre voci con strumenti/N:o III (1786.)*.⁷⁸

Bajamonti je uz mise skladao i dva Requiema u G-duru i u F-duru. Requiem u F-duru napisan je za svečanu misu zadušnicu u Dubrovniku 1787. godine povodom smrti Ruđera Boškovića.⁷⁹

Bajamonti je napisao veliki broj moteta (za 2, 3, 4 i 5 glasova) od kojih se sačuvalo oko 50 arhivskih jedinica. Svi su uz pratnju orgulja, a u nekima sudjeluje i manji orkestralni sastav. U motetima ima umjerene polifonije, stroge harmonije, izmjene solističkih i zbornih odlomaka, intenzivnog prilagođavanja tekstu što iziskuje promjene mjere i tempa. Ponegdje se koristi i recitativnim stilom. Moteti su većinom troglasni. Grgić piše kako je Bajamonti rado skladao motete u prvim godinama kapelničke službe te izdvaja kao zanimljive *Mottetto a due – per ogni Sollenita*⁸⁰ i *Mottetto a tre – Ante thorum (1790.)* u koji je Bajamonti dodao folklorne elemente.⁸¹ Zanimljiv je i *Mottetto – Amate fili* iz 1791. godine.⁸²

Među Bajamontijevim crkvenim skladbama nalaze se još i Stabat Mater (2), Te Deum (3), Benedictus, Miserere, Magnificat, Večernje, litanije, veliki svečani Gloria, rezponzorije za obrede Velikog tjedna, Pasije/Muke (2), itd. Posljednja datirana skladba mu je *Laudate pueri a 5 voci in 7 – Strum:to* iz 1800. godine.⁸³

Osim sakralnih djela Bajamonti je pisao i svjetovne skladbe poput madrigala i arija. Napisao je i neka instrumentalna djela poput: *Sonate za orgulje* i *Simfoniju u C-duru* za dvije oboe, dva roga i gudače, komponirane po strukturi bečke simfonije.⁸⁴

⁷⁸ GASP, sign. XI/161., Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 61.

⁷⁹ Usp. Ivan Bošković, O Bajamontijevu „Requiemu” za Ruđera Boškovića, *Marulić* 14 (1981) 4, 392-400.

⁸⁰ GASP, sign. VI/64, VII/100 (duplikat)

⁸¹ GASP, sign. XI/158

⁸² GASP, sign. IX/109.

⁸³ GASP, sign. V/96.

⁸⁴ Usp. Šime Marović, *Glazba i bogoslužje*, 176.

Kao i Pellizzari i Bajamonti sklada u (pred)klasičnom stilu. Smatra se jednim od vodećih intelektualaca srednje Dalmacije potkraj 18. stoljeća. Na kapelničkoj službi 1800. godine naslijedio ga je Ante Alberti.

3. Ante Alberti (kapelnik od 1800. do 1804.) – pravnik

3.1. Istraživanja i fragmenti o životu i djelu Ante Albertija

Nakon smrti Julija Bajamontija kapelničku službu u splitskoj katedrali preuzeo je splitski pravnik i glazbenik Ante Alberti (Split, 15. veljače 1757. – Split, 12. veljače 1804.).

O životu i glazbenom radu Ante Albertija do danas se vrlo malo zna. Nažalost njegov život i glazbeni opus nije se nikada sustavno istraživao. Dosadašnja istraživanja o Albertiju potpisuju Niko Kalogjera,⁸⁵ Ivan Bošković,⁸⁶ Miljenko Grgić,⁸⁷ Mirjana Škunca,⁸⁸ Šime Marović⁸⁹ i Mihael Prović.⁹⁰ Iz dosadašnje objavljene literature i uz ponovno istraživanje arhivske građe, možemo pronaći (nove) fragmente i složiti (novi) mozaik o hrvatskom pravniku i glazbeniku Anti Albertiju.

Proučavajući fragmente iz Albertijeva djetinjstva otkrivamo kako je u splitskoj plemićkoj obitelji Ivana Lovre Albertija i Klare Alberti rođene Cambi, 15. veljače 1757. godine rođen dječak Ante.⁹¹

Ante Alberti, kao potomak ugledne splitske plemićke obitelji,⁹² pohađao je sjemenišnu gimnaziju u rodnom gradu. U popisu učenika završne godine

⁸⁵ Usp. Niko Kalogjera, Povijesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve, *Sve-ta Cecilija* 18 (1924) 5, 160.

⁸⁶ Usp. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=412> (pristupljeno: 10. rujna 2020.)

⁸⁷ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 63–64.

⁸⁸ Usp. Mirjana Škunca, O glazbi u djelovanju klasične gimnazije u Splitu, u: *290 godina klasične gimnazije u Splitu 1700. – 1990.*, 305–313.

⁸⁹ Usp. Šime Marović, *Glazba i bogoslužje*, 177–178.

⁹⁰ Usp. Mihael Prović, *Ante Alberti, kapelnik splitske katedrale (Diplomski rad)*, Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet, Split, 2000.

⁹¹ Usp. Ivan Bošković, *Ante Alberti*, Hrvatski biografski leksikon, <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=412> (pristupljeno: 10. rujna 2020.)

⁹² Usp. Alberti, Proleksis enciklopedia, <https://proleksis.lzmk.hr/7672/>, (pristupljeno: 10. rujna 2020.)

gimnazijskog školovanja sjemenišne gimnazije⁹³ nalazimo tri učenika s imenom Ante Alberti. Najstariji učenik Ante Alberti završio je gimnazijsko školovanje 1710. godine, srednji Alberti završio je u školskoj godini 1725./1726., a najmlađi 1771./1772. godine. Kada znamo točnu godinu rođenja kapelnika Ante Albertija (1757.), onda možemo zaključiti da je treći spomenuti učenik budući splitski kapelnik koji je 1771./1772. godine završio gimnazijsko školovanje u splitskoj sjemenišnoj gimnaziji.⁹⁴

Nakon završenog gimnazijskog obrazovanja Ante Alberti nastavio je daljnje školovanje u Padovi gdje je 1776. godine postigao doktorat iz crkvenog i civilnog prava.⁹⁵

Dana 2. veljače 1784. godine Ante Alberti sklopio je brak s Elizabetom Capogrosso. Dvije godine poslije, 10 srpnja 1786. godine rodila im se kći Klara. Klara Alberti nije imala ni godinu dana kada joj je majka Elizabeta umrla u 28. godini života, 30. travnja 1787. godine. Mladi udovac Ante Alberti 11. ožujka 1791. godine sklapa drugi brak s Marijom Michieli Vitturi. Godine 1794. (11. ožujka) rodio im se sin Ivan, a tri godine poslije (5. rujna 1797.) rodila im se kći Elizabeta. Izgleda da je djevojčica dobila ime u spomen Albertijeve prve žene.⁹⁶

U sljedećim se godinama Alberti istaknuo kao glazbenik. Od 1801. godine pa sve do smrti 12. veljače 1804. godine, djeluje kao kapelnik splitske prvostolnice. Na tu dužnost izabran je kao već poznati i priznati glazbenik.

Dr. Ante Alberti bio je član splitskog Velikog vijeća i bratovštine Presvetog sakramenta. Od 1793. godine Alberti je od bratovštine sv. Sakramenta primao prihode u vrijednosti 300 lira. Umro je u Splitu „nesretnom smrću” 12. veljače 1804. godine. Pokopan je u splitskoj prvostolnici.⁹⁷

⁹³ U ono vrijeme još nije postojao naziv „maturant”. Prve maturante u Splitu imamo tek u XIX. Stoljeću.

⁹⁴ Usp. Mile Vidović, Profesori i učenici klasične gimnazije u splitskom sjemeništu 1700. – 1817., u: 290 godina klasične gimnazije u Splitu 1700. – 1990., Književni krug, Split, 1990., 476.

⁹⁵ Usp. Michele Pietro Ghezzi, *I Dalmati all'universita' di Padova dagli Atti dei gradi accademici 1601. – 1800. Atti e memorie della Societa' di storia patria, Venezia s. a.*, Venezia, 1992., 131.

⁹⁶ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 63.

⁹⁷ Usp. *Ibid.*, 63.

3.2. Kapelnička služba i skladateljski opus Ante Albertija

O glazbenoj naobrazbi maestra Ante Albertija⁹⁸ nemamo nikakvih sigurnih podataka, osim onih da je učio glazbu kao i svi učenici sjemenišne klasične gimnazije.⁹⁹

Budući da neke Albertijeve skladbe potječu iz 1779. godine, može se pretpostaviti da je stekao veću glazbenu nauku u rodnom gradu Splitu, vjerojatno pohađajući satove kod katedralnih kapelnika Benedikta Pellizzarija i(li) kod Julija Bajamontija. Također možemo pretpostaviti da je glazbu učio za vrijeme studija u Padovi. Prvi se put Alberti potpisao s titulom maestro na skladbi *Messa*,¹⁰⁰ (*Chirie, Gloria, Credo*) iz 1785. godine.

Poslije smrti Julija Bajamontija natjecao se za kapelničku službu mladi svećenik Ivan Jeličić, koji je iz nepoznatih razloga odustao od natječaja i pošao u Mletke dovršiti studij glazbe, a za kapelnika je izabran laik Ante Alberti. Nakon uspješnog kapelničkog djelovanja laika Bajamontija, splitski nadbiskup, kaptol i uprava grada (općina) nisu se bojali još jedanput povjeriti službu kapelniku laiku te je Ante Alberti preuzeo kapelničku službu na početku 1801. godine.¹⁰¹

Za vrijeme Albertijeve kapelničke službe u Splitu Dalmacija je pod austrijskom upravom. Mirom u Campoformiju 1797. godine završio je francusko-austrijski rat te je Austrija preuzela od Venecije upravu nad Dalmacijom.¹⁰² Dalmacija je pod Austrijom sve do 1805. godine kada Francuzi, pod vojnim zapovijedanjem generala Marmonta, preuzimaju vlast u Splitu.¹⁰³

Prije preuzimanja kapelničke službe Ante Alberti bio je priznati glazbenik, skladatelj i orguljaš. Svoj je skladateljski dar posebno istaknuo vršeći kapelničku službu u splitskoj prvostolnici. Skladao je pretežno duhovne i liturgijski pjesme. U glazbenom izražavanju skladbe mu se svrstavaju u predklasični stil koji je već prije njega razvio Julije Bajamonti. Kapelničku službu vršio je sve do smrti 1804. godine.¹⁰⁴

⁹⁸ Naziv „Maestro Ante Alberti” nalazimo u Albertijevoj misi iz 1785. godine, vidi: GASP, sign. 3/1, list 1.

⁹⁹ Usp. Mirjana Škunca, *O glazbi u djelovanju klasične gimnazije u Splitu*, 305-313.

¹⁰⁰ Usp. GASP, sign. 3/1. i 26-27/III. Ista skladba se nalazi i u MGS, sign. 1-2/I.

¹⁰¹ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 64.

¹⁰² Usp. Grga Novak, *Povijest Splita*, 1621.

¹⁰³ Usp. Miljenko Grgić, *Glazbena kultura u splitskoj katedrali 1750. – 1940.*, 48.

¹⁰⁴ Usp. *Ibid.*, 58-64.

Albertijev skladateljski opus sličan je Pellizzarijevu i Bajamontijevu, tj. skladao je za potrebe katedralnog zbora kako bi liturgija bila što svečanija. Skladao je motete, mise, rezponzorije, muku na Cvjetnicu, psalme (*Miserere*), litanije, *Benedictus*, *Salve Regina*, *Stabat Mater*, *Tantum ergo*, *Te Deum*, a postoje i neke skladbe koje mu se pripisuju, a nisu označene kao njegove.

Motete je najčešće pisao za soliste i orkestar i(li) basso continuo. Npr. *Arma prompta* za bas solo i orkestar;¹⁰⁵ *Crescit unda* za tenor solo, gudače i basso continuo;¹⁰⁶ *Pastores quid laetamini* za zbor (SSB) i basso continuo;¹⁰⁷ *Quid dormitis*, za zbor (TTB) i basso continuo ili zbor (TTB) i orkestar.¹⁰⁸

Sačuvane su mu dvije mise: *Messa*, (*Chirie*, *Gloria*, *Credo*) za zbor (SATB) i orkestar iz godina 1785. kada se potpisuje kao maestro,¹⁰⁹ te *Messa per la Quarta Domenica d' Advento* za zbor (ATTB) i violoncello.¹¹⁰

Skladao je rezponzorije za Veliki tjedan: *Responsoriji* za I. večer (ponedjeljak Velikog tjedna), godina 1802. za soliste, zbor (SATB), gudače i basso continuo;¹¹¹ *Responsoriji* za II. večer (utorak Velikog tjedna), godina 1802. za soliste, zbor (SATB), gudače i basso continuo,¹¹² te *Responsoriji* za III. večer (srijeda Velikog tjedna), za soliste, zbor (SATB), gudače i basso continuo.¹¹³

Skladao je muku za Cvjetnicu *Passio Dominica Palmarum*, za soliste, zbor (ATB), gudače i basso continuo).¹¹⁴

Skladao je nekoliko psalama poput: *Dixit Dominus*, za zbor (SATB) i basso continuo),¹¹⁵ *Laudate pueri*, za zbor (TTB) i orkestar,¹¹⁶ te *Miserere*, za zbor

¹⁰⁵ GASP, sign. 28/III.

¹⁰⁶ GASP, sign. 17/II.

¹⁰⁷ GASP, sign. 614/XLIX. Ista skladba nalazi se i u HGZ, sign. LXXII. 2U.

¹⁰⁸ GASP, sign. 23/III. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 7/II.

¹⁰⁹ GASP, sign. 3/I. i 26-27/III. Ista skladba se nalazi i u MGS, sign. 1-2/I.

¹¹⁰ GASP, sign. 15/II. (*Rorate coeli desuper*). Ista skladba se nalazi i u MGS, sign. 3/I.

¹¹¹ GASP, sign. 20/II. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 13/II.

¹¹² GASP, sign. 21/II. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 14/II.

¹¹³ GASP, sign. 22/II. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 15/II.

¹¹⁴ GASP, sign. 12/II., 24/III. I 1271/LXXIX, (1271/LXXIX je pod nazivom „*Passio secundum Mattheum*”).

¹¹⁵ GASP, sign. 10/II.

¹¹⁶ GASP, sign. 5/I. i 25/III. <Ista skladba se nalazi i u MGS sign. 9/II.

(SATB), gudače i basso continuo.¹¹⁷ Skladao je *Litanije* (lauretanske), za zbor (SATB) 1801. godine.¹¹⁸ Skladao je tri skladbe *Benedictus*, za zbor, gudače i basso continuo,¹¹⁹ te *Salve Regina*, za (TT) i basso continuo,¹²⁰ *Stabat Mater*, za (TTB) i basso continuo¹²¹ (*Pritužbena Majka staše*),¹²² dva *Tantum ergo* za (TB) i basso continuo,¹²³ svečani *Te Deum* za zbor (TTB), gudače i basso continuo.¹²⁴

Poput svojih prethodnika skladbe je pisao za soliste, zbor s pratnjom orgulja ili (manjeg) orkestra ovisno o mogućnostima izvedbi zbora i orkestra te o važnosti liturgijskih slavlja. Svakako, katedralni je zbor redovito pjevao svake nedjelje za blagdane i posebne prigode, a orkestar je svirao povremeno, za važnije blagdane te posebno za svetkovinu sv. Dujma, zaštitnika grada i nadbiskupije. Uz svoje je skladbe Alberti izvodio i skladbe svojih prethodnika te vjerujemo kako je i u njegovo vrijeme u katedrali liturgija bila svečana, a zbor i orkestar na zavidnoj razini, kao u vrijeme Pellizzarija i Bajamontija.

Skladbe Ante Albertija čuvaju se u *Glazbenom arhivu splitske prvostolnice* (GASP), u zbirci *Nikola Algarotti-Udina* u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu (HGZ), u *Glazbenom arhivu obitelji Capogrosso* u Muzeju grada Splita (MGS), u *Glazbenom arhivu župne crkve Sv. Stjepana u Starom gradu* na otoku Hvaru,¹²⁵ te u *Arhivu franjevačkog samostana na Dobrom* u Splitu.¹²⁶

¹¹⁷ GASP, sign. 18/II.

¹¹⁸ GASP, sign. 613/XLIX. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 10/II.

¹¹⁹ GASP, sign. 8/I.; sign. 8/II. I 1629/LXXIX. vers. „Et erexit”. sign. 4/I. i 1268/LXXIX.

¹²⁰ GASP, sign. 19/II. Ista skladba nalazi se i u HGZ, sign. LXVIII. 2TI i LXX. M.

¹²¹ GASP, sign. 11/II. I 1270/LXXIX. Skladba se nalazi i u HGZ, sign. LXVIII. 2 T2. Ista skladba je prevedena na hrvatske stihove i u tom obliku se nalazi u MGS, sign. 12/II.

¹²² GASP, sign. 12II. Ova skladba je prijevod djela „Stabat Mater” na hrvatski jezik, izvorno djelo na latinskom jeziku nalazi se u GASP, sign. 11/II. i 1270(LXXIX i u HGZ, sign. LXVIII. 2T2.

¹²³ GASP, sign. 2/I. , sign. 13/II. Ista skladba nalazi se i u MGS, sign. 16/II.

¹²⁴ GASP, sign. 1/I.

¹²⁵ Glazbeni arhiv u Starigradu uređen je i složen i sada je dostupan svima na korištenje. Usp. Ivan Bošković, *Osobne bilješke o Albertiju*, list 5.

¹²⁶ Usp. Josip Ante Soldo, *Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije*, u: *Glazbeni barok u Hrvatskoj*, Osor, 1989., 139.

Zaključna promišljanja

U ovom je radu autor nastojao istražiti arhivsku građu i druge objavljene tekstone o životu i radu splitskih katedralnih kapelnika Pellizzarija, Bajamontija i Albertija koji su bili katedralni kapelnici nakon fra Ivana Marka Lukačića.

Pokušavajući rekonstruirati mozaik njihovih životopisa i glazbene ostavštine autor je proučavao povijesnu literaturu, arhivsku građu slažući mozaik različitih podataka u jednu cjelinu u kojoj je ispričana njihova životna priča i predstavljen njihov glazbeni opus s najvažnijim djelima koji su još uvijek neotkriveni biseri splitske katedrale i hrvatske kulturne baštine.

Skladbe Pellizzarija, Bajamontija i Albertija *čuvaju se u Glazbenom arhivu splitske prvostolnice (GASP)*, u zbirci *Nikola Algarotti-Udina* u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu (HGZ), u *Glazbenom arhivu obitelji Capogrosso* u Muzeju grada Splita (MGS), u *Glazbenom arhivu župne crkve Sv. Stjepana u Starom gradu* na otoku Hvaru.

U njihovom glazbenom opusu možemo pronaći raznolike skladbe, tu su: mise, himni, moteti (božićno vrijeme, korizmeno vrijeme, Veliki tjedan, uskrsno vrijeme, Marijanske pjesme, Duhovi, itd.), Muke za Veliki tjedan, rezponzoriji, psalmi (Miserere), Stabat Mater, Skladbe za Blagdan sv. Dujma, (moteti, Bajamontijev oratorij *La translazione di s. Doimo Prijenos sv. Duje*, itd.), Večernje/Vespere, Te Deum, itd.

Sačuvana arhivska građa svjedoči nam kako je bogoslužje o Božiću, u Velikom tjednu, o Uskrsu, za razne blagdane, posebno za proslavu sv. Dujma te druge svečanosti bilo na visokom nivou. Kapelnici su svoje skladbe pisali za soliste, zbor s pratnjom orgulja i(li) manjeg orkestra.

U njihovo vrijeme katedralni zbor pjevao je redovito u liturgijskim slavljinama. Iz partitura vidimo kako je orkestar svirao povremeno i to za važnije blagdane, a posebno za proslavu sv. Dujma. Iz partitura je vidljivo kako je zbor bio dvoglasni, troglasni te četveroglasni, a kako je orkestar bio manjeg sastava. Za splitsku katedralu u ono vrijeme, to je bio dostojanstven orkestar koji je uz katedralni zbor izvodio zavidnu razinu svečanog bogoštovlja.

Nažalost, sačuvani glazbeni opus koliko god bio vrijedan i dragocjen za splitsku, pa tako i hrvatsku kulturnu baštinu, i dalje ostaje neistražen u arhivima. Stoga se ovim radom pokušava motivirati nove generacije muzikologa, po-

vjesničara (umjetnosti) te glazbenika, kako bi nastavili znanstveno proučavanje dragocjene arhivske građe na fakultetima preko različitih kolegija i znanstvenih simpozija, kako bi upriličili različite znanstvene publikacije preko audio i video radova o splitskim kapelnicima.

Također, nastoji se motivirati (mlade) glazbenike na sustavno izvođenje i objavljivanje glazbenog opusa u bogoslužju (amatersko i profesionalno izvođenje), na koncertima (amatersko i profesionalno izvođenje) te preko audio i video publikacije (npr. televizijske i radio emisije, snimke koncerata objavljene na različitim platformama poput You Tube i drugih kanala, i sl.).

Ovim radom želi se motivirati i muzikologe i povjesničare (umjetnosti) kako bi započeli/nastavili istraživanje arhivske građe te objavljivali knjige, monografije, zbirke skladbi (reprint i suvremena izdanja skladbi).

Potrebno je voditi brigu i o *restauraciji i konzervaciji arhivske građe* te njihovom povremenom predstavljanju javnosti i *izlaganju u riznici katedrale ili muzejima* kako bi priređivanjem prigodnih izložbi građani Splita i naši turisti mogli upoznati, zavoljeti i sačuvati od zaborava bisere splitske i hrvatske (pa i svjetske) kulturne baštine.